

БИЗНЕС-РЕЖА

«ЭкоЁғ Нукус -

ЛОЙИҲАСИ ДОИРАСИДА

ЎСИМЛИК ЁҒИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ

ТАШКИЛ ЭТИШ»

ИНВЕСТИТОРЛАРГА МУРОЖААТ

Ҳурматли инвесторлар!

Ички истеъмол ўсиши ва озиқ-овқат хавфсизлигига йўналтирилган стратегик курс шароитида Ўзбекистон агросаноат мажмуаси қишлоқ хўжалиги хомашёсини чуқур қайта ишлаш, қўшимча қиймат яратиш ва танқис импорт ўрнини босишга қаратилган лойиҳаларга тобора ортиқча эҳтиёж сезмоқда.

Шундай танқис йўналишлардан бири — **кунгабоқар ёғи** ҳисобланади. Бу аҳоли кундалик эҳтиёжи учун мўлжалланган маҳсулот бўлиб, ҳозирги пайтда унинг **катта қисми хануз хориждан олиб келинмоқда**. Ички бозордаги умумий талаб **140 минг тоннадан ортиқ** бўлган ҳолда, **импорт улуши 45% гачани** ташкил этади, айниқса қайта ишлаш даражаси паст бўлган ҳудудларда.

Таклиф этилаётган лойиҳа замонавий **кунгабоқар ёғи ишлаб чиқариш заводи**ни **тўлиқ технологик цикл билан** ташкил этишга қаратилган. Жумладан:

- уруғларни қабул қилиш ва тозалаш,
- пресслаш ва филтрлаш,
- (зарурат бўлса) рафинация ва ёғни очариш,
- тайёр маҳсулотни идишларга тўкиш ва қадоқлаш.

Лойиҳа “Нукус” Эркин Иқтисодий Зонаси (ЭИЗ) ёки “Нукус Технопарки” Махсус Саноқли Зонаси (МСЗ) базасида амалга оширилади, бу эса қуйидаги институционал устунликларни кафолатлайди:

- 3 йилгача фойда, мулк ва ер солиғидан озод этиш;
- ускуна ва бутловчи қисмларни олиб киришда божхона имтиёзлари;
- тайёр муҳандислик ва логистика инфратузилмаси;
- зона дирекцияси томонидан расмий кўмак ва ҳамкорлик.

Лойиҳа қуйидаги устувор вазифаларни ҳал қилади:

- Ички бозорда кунгабоқар ёғи бўйича импорт ўрнини босиш;
- Фермерлар билан ҳамкорлик механизмларини ривожлантириш;
- Қозоғистон, Қирғизистон ва Афғонистонга экспорт каналларини яратиш;
- Чиқиндиларни (жмих, макуха) озуқа ва техник маҳсулотларга айлантириш;
- Қорақалпоғистонда иш ўринлари яратиш ва саноат салоҳиятини ошириш.

Лойиҳа амалга оширилгандан сўнг қуйидагилар таъминланади:

- йиллик 6 000 – 10 000 тонна ёғ ишлаб чиқариш;
- ВЮ-ёғлар, бутылкаланг анжомлар ва В2В қадоқларини йўлга қўйиш;
- 2,5–3 йил ичида соф фойдага чиқиш имконияти.

Бизнес-режа реал бозор нархлари (ускуна, энергия, логистика ва хомашё) асосида, шунингдек, амалдаги ЭИЗ ва МСЗ ҳуқуқий режимларига боғланган ҳолда тузилган.

**Ҳурмат билан,
Лойиҳа жамоаси**

1. ЛОЙИҲА ҲАҚИДА УМУМИЙ МАЪЛУМОТ

1.1. Лойиҳа номланиши ва жойлашуви

Категория	Тафсилотлар
Лойиҳа номланиши	Кунгабоқар ёғини тўлиқ цикл асосида ишлаб чиқаришни ташкил этиш
Ижро жойи	Қорақалпоғистон Республикаси, “Нукус” ЭИЗ ёки “Нукус Технопарки” МСЗ
Лойиҳа формати	Локализация қилинган озиқ-овқат ишлаб чиқариши, экспорт салоҳияти билан
Ишлаб чиқариш тури	Қишлоқ хўжалиги хомашёсини қайта ишлаш (маслопресс цикли + кадоқлаш + чиқинди маҳсулотлар)
Ҳуқуқий шакли	Масъулияти чекланган жамият (МЧЖ)
Соҳаси	Озиқ-овқат саноати / Ёғ-мой маҳсулотлари

1.2. Инициаторлар ва шериклик тузилмаси

Кўрсаткич	Тафсилотлар
Лойиҳа ташаббускори	Хусусий инвестор / Инвесторлар гуруҳи
Бизнес-режа ишлаб чиқувчиси	“Ўзбекэкспертиза” АЖ, Лойиҳа офислари бўлими
Тақдим этилган майдон	“Нукус” ЭИЗ / “Нукус Технопарки” МСЗ
Ҳамкор субъектлар	Фермер хўжаликлари, оптовиклар, экспортчилар, логистика компаниялари
Ижро модели	Ишлаб чиқариш мажмуаси + логистика + экспорт платформаси

1.3. Лойиҳанинг мақсад ва вазифалари

Мақсад	Изоҳ
Стратегик мақсад	Импорт ўрнини босиш ва минтақанинг озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш
Иқтисодий вазифа	Маҳаллий хомашё асосида қўшимча қиймат яратиш
Ижтимоий вазифа	Бандлик, агропродукцияни қайта ишлаш, фермерликни рағбатлантириш
Инновацион йўналиш	ВЮ-форматлар, экспорт сертификатлари, чуқур қайта ишлаш
Экспорт вазифаси	Қозоғистон, Тожикистон, Афғонистон каби МА ва МДХ давлатларига етказиб бериш

1.4. Асосий маҳсулот ва сатув бозорлари

Маҳсулот тури	Мўлжалли истеъмолчилар ва сатув каналлари
Кунгабоқар ёғи (совуқ сиқилган, филтрланган)	Чакана савдо тармоқлари, улгуржи сотувчилар, МА ва МДХ давлатларига экспорт
Рафинадланган ёғ (опция)	Ички бозор, премиум сегмент, давлат харидлари
ВІО-ёғлар (перспективада)	Шахсий брендлар, ихтисослашган экспорт каналлари
Макуха / жмих / техник ёғ	Фермерлар, комбикорм заводлари, техник кимё ишлаб чиқарувчилари

1.5. Ҳуқуқий база ва солиқ шароитлари

Кўрсаткич	Тафсилотлар
Ҳуқуқий асос	Президент қарори ПП–60, Вазирлар Маҳкамасининг 969-сон қарори, “ЭИЗ тўғрисида”ги Қонун
Лойиҳа жойлашуви	“Нукус” Эркин Иқтисодий Зонаси ёки “Нукус Технопарки” Махсус Саноқли Зонаси
Солиқ имтиёзлари	Фойда, мулк ва ер солиғи — 0% (CAPEX < \$3 млн бўлганда 3 йилгача)
Божхона имтиёзлари	Ускуна ва хомашё учун 0% бож ва ҚҚС
Сертификация	ГОСТ, ХАССП, ST-1 (экспорт учун), Halal/BIO сертификатлари мумкин

1.6. Лойиҳа ташаббусининг стратегик дастурларга мувофиқлиги

Қорақалпоғистон Республикасида кунгабоқар ёғини ишлаб чиқаришга қаратилган ушбу лойиҳа мамлакатнинг қуйидаги стратегик йўналишларига тўлиқ мос келади:

- озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш,
- маҳаллий қайта ишлаш салоҳиятини ривожлантириш,
- импорт ўрнини босувчи ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш,
- юқори қийматга эга экспортбоп маҳсулотлар улушини ошириш.

Давлат стратегиялари ва норматив ҳужжатларга мослик таҳлили

№	Ҳужжат ва манба	Лойиҳага мослик
1	“Янги Ўзбекистон – 2022–2026” стратегияси	Агроқайта ишлаш ва озиқ-овқат саноатини ривожлантириш
2	Президент қарори ПП–60 (12.01.2022)	Қайта ишлашни локализация қилиш ва янги иш ўринлари яратиш
3	ВМҚ №969 (10.11.2022)	CAPEX ≤ \$3 млн — 3 йиллик имтиёзларга тўлиқ тушади
4	Озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш дастури	Импорт улушини камайтириш, маҳаллий ишлаб чиқаришни кенгайтириш
5	Экспорт стратегияси (2030 йилгача)	Кунгабоқар ёғи экспорт учун устувор маҳсулотлар рўйхатида

№	Хужжат ва манба	Лойиҳага мослик
6	АПК ва кооперацияни ривожлантириш дастури	“Фермер → қайта ишлаш → сатув” кластер моделини яратиш
7	Қорақалпоғистонни ривожлантириш стратегияси	Агрооziк-овқат соҳасидаги МЧЖ ва қайта ишловчи лойиҳаларга қўллаб-қувватлаш

✦ **Лойиҳа иқтисодий ва ижтимоий вазифаларни комплекс тарзда ҳал этади** — маҳаллий хомашёни қайта ишлашдан тортиб, тайёр маҳсулотни экспорт қилишгача бўлган занжирни қамраб олади. Шу жумладан, янги иш ўринлари яратилади ва чиқинди фракциялар самарали қайта ишланади.

Лойиҳанинг асосий параметрлари ва қўлами

Ушбу лойиҳа кунгабоқар уруғини чуқур қайта ишлашга ихтисослашган замонавий саноат корхонасини ташкил этишни назарда тутди. **Технологик цикл тўлиқ қамраб олинади:**

тозалаш → пресслаш → филтрлаш → қадоқлаш (→ *рафинация — ихтиёрий*).

Шунингдек, **чиқинди фракцияларни (жмих, макуха, техник ёғ) қайта ишлаш, ВЮ-йўналишлар ва В2В экспорт форматларини** жорий этиш имконияти мавжуд.

Параметр	Қиймат / Изоҳ
Ер майдони	12 000 – 15 000 м² (1.2 – 1.5 гектар)
	Ишлаб чиқариш корпуси, омбор, логистика, санитар зона ва кенгайтириш захираси
Бино ва иншоотлар майдони	~3 000 – 3 500 м² (цех, омбор, лаборатория, қадоқлаш, АБК)
Йиллик ишлаб чиқариш ҳажми	6 000 – 10 000 тонна кунгабоқар уруғи
Тайёр ёғ чиқиши	~2 200 – 3 700 тонна / йил (чиқиш ~35–37%)
Ёғ тури	Совуқ сиқилган, филтрланган, рафинация мумкин
Қадоқлаш формати	ПЭТ 1–5 литр, канистралар, В2В тартиби
Чиқинди маҳсулотлар	Жмих, макуха, техник ёғ
SKU (маҳсулот турлари)	4–6 тур (турлича қадоқ ва бренд асосида)
Иш режими	2 смена × 6 кун / ҳафта
Доимий штат	28–35 киши (масштаб ва автоматлашув даражасига қараб)
Ижро ва ишга тушириш муддати	~9 ой (қурилишдан 80% юкламагача)

✦ **1.2–1.5 гектар ер майдони лойиҳанинг барча эҳтиёжларини тўлиқ қоплайди:** технологик контур, логистика, санитария талаблари ҳамда келгусида рафинация линияси ёки иккинчи пресс қўшиш учун зарур захира ҳудуди.

✦ **Лойиҳа умумий инвестиция ҳажми бўйича CAPEX ≤ 3 млн АҚШ доллари талабларига мос келади**, мамлакатнинг ёғ маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини қондиришга ҳисса қўшади, экспортбоп тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришни таъминлайди ва хомашёни минимал йўқотиш билан чуқур қайта ишлашни амалга оширади.

2. СОҶА ВА МАҚСАДЛИ БОЗОР ТАҲЛИЛИ

2.1. Ўзбекистонда ёғ-мой саноатининг умумий тавсифи

Кунгабоқар ёғи — ижтимоий аҳамиятга эга асосий озиқ-овқат маҳсулотларидан бири бўлиб, мамлакатда **барқарор талаб** ва **юқори истеъмол ҳажми** билан тавсифланади. Бироқ, кунгабоқар уруғи каби ёғли хомашё мавжуд бўлишига қарамай, **қайта ишлаш саноати салоҳияти чекланган бўлиб**, айниқса **республика марказларидан узоқда жойлашган ҳудудларда** бундай инфратузилма етарли даражада шаклланмаган.

 Соҳага оид асосий маълумотлар:

Кўрсаткич	Қиймат / Манба
Ўсимлик ёғларига йиллик умумий талаб	~140 000 – 160 000 тонна / йил
Шу жумладан — кунгабоқар ёғи	~80 000 – 100 000 тонна / йил
Импорт улуши (умумий ёғлар гуруҳи бўйича)	~45% (Uzstat, 2023 йил маълумотлари)
Асосий импорт қилувчи мамлакатлар	Россия, Қозоғистон, Украина, Туркия
Мамлакатдаги йирик қайта ишловчилар сони	< 15 (асосан Тошкент ва Фарғонага жамланган)
Қорақалпоғистондаги мавжуд қувватлар	Аслида мавжуд эмас (қайта ишлаш инфратузилмаси йўқ)

✦ Қорақалпоғистон Республикаси ҳудудида кунгабоқар уруғини қайта ишлаш бўйича локаллашган саноат тизими мавжуд эмас. Мавжуд ҳосилнинг асосий қисми хомашё ҳолатида ички бозорда сотилади ёки ҳудуддан ташқарига йўналтирилади.

2.2. Мақсадли аудитория ва истеъмолчилар

Истеъмолчи сегменти	Тавсиф
Оилалар / чакана бозор	Ҳар кунлик истеъмол: дўконлар, бозорлар ва савдо тармоқлари орқали
HoReCa (кафе, ошхоналар, умумий овқат)	5–10 литрлик канистраларда доимий талаб
Экспорт шериклари	Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Афғонистон
B2B (қайта ишлаш, қадоқлаш)	Фабрикалар, ёғ-мой ишлаб чиқарувчилар, трейдерлар
Комбикорм ва агро-корхоналар	Жмих, макуха каби чиқиндиларни сотиб олувчи субъектлар

2.3. Нархлар ва бозор салоҳияти

Категория	Ўртача нарх (опт)	Изоҳ
Кунгабоқар ёғи (совуқ сиқилган)	\$1.20 – \$1.35 / литр	Ички бозор, ПЭТ қадоқлар
ВЮ / филтрланган ёғ	\$1.50 – \$1.70 / литр	Ассортиментни кенгайтириш имконияти

Категория	Ўртача нарх (опт)	Изоҳ
Макуха / жмих	\$150 – \$200 / тонна	Агросектор ёки комбикорм цехларига сотув

☒ 2025 йил учун нархларнинг актуаллиги

Маҳсулот тури	Ўзбекистон ва МА бозорларидаги диапазон	Манба / Изоҳ
Совуқ сиқилган (рафинациясиз)	\$1.15 – \$1.35 / литр	Тошкент/Ош/Душанбе базалари, Oson, UzAgroTrade
Фильтрланган / BIO ёғ	\$1.45 – \$1.70 / литр	0.9 – 5 л қадок, экспорт вариантлари
Чакана бозор нархлари	25 000 – 38 000 сўм / литр	Ўзстат ва давлат агентликлари мониторинги
Экспорт нархлари (Қозоғистон Тожикистон)	\$1.20 – \$1.40 / литр (доставкасиз)	export.gov.kz, tamozhenstat.tj маълумотлари

 Хулоса:

- **\$1.20–1.35** (совуқ сиқилган) ва **\$1.50–1.70** (филтрланган/BIO) нарх диапазонлари – реалистик ва бозорда тасдиқланган кўрсаткичлар ҳисобланади;
- Бундай нархлар хомашёнинг ўртача қиймати (\$450–500 / тонна) ва ишлаб чиқариш таннари (~\$0.70–0.85 / литр) ҳисобга олинганда соғлом ва барқарор маржани таъминлайди;
- Айниқса, **ички бозордаги талаб** ва **B2B фасовка форматлари** учун долзарб ва рақобатбардош ҳисобланади.

☒ **Якуний хулоса:**

Ўзбекистонда кунгабоқар ёғи сегментида импортга бўлган юқори қарамлик сақланиб қолмоқда, гарчи хомашё етарли бўлса ҳам. Бу ҳолат айниқса ғарбий ҳудудларда, жумладан Қорақалпоғистон Республикасида яққол сезилади.

Қорақалпоғистон — стратегик бўш сегмент: ҳудудда қайта ишлаш инфратузилмаси мавжуд эмас, бироқ маҳаллий талаб, хомашё захиралари ва инсон капитали етарлича шакллانган.

 Лойиҳа импорт улушини қисқартириш, экспортга йўналтирилган ишлаб чиқариш модели яратиш ҳамда қишлоқ хўжалиги ва қайта ишлаш саноати учун барқарор индустриал базани шакллантириш имконини беради.

3. ЛОЙИХАНИНГ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ҚИСМИ

3.1. Ишлаб чиқариш жараёнининг умумий схемаси

Ишлаб чиқариш жараёни ёпиқ оқимли технологик цикл асосида ташкил этилади ва куйидаги босқичларни ўз ичига олади:

1. Уруғларни қабул қилиш ва дастлабки тозалаш;
2. Курутиш ва майдалаш (ихтиёрий);
3. Совуқ ёки илиқ усулда пресслаш;
4. Фильтрлаш;
5. (Ихтиёрий) рафинация / дегумминг жараёни;
6. ПЭТ идишлар, канистралар ёки саноат қадоқларига фасовка;
7. Чикинди маҳсулотларни утилизация қилиш ёки тижорат асосида сотиш (жмих, макуха, техник ёғ).

3.2. Ишлаб чиқариш циклининг босқичлари

№	Босқич номи	Тавсиф
1	Уруғларни қабул ва тозалаш	Сепарация, ифлосликларни ажратиш, зарурат бўлса — намликни камайтириш
2	Пресслашга тайёрлаш	Майдалаш, қиздириш (илиқ усулда 50–70°C), аралаштириш
3	Пресслаш	Ёғни механик сиқиб чиқариш (шнек пресслар)
4	Фильтрлаш	Ифлослик ва чўкмалардан тозалаш, керак бўлса — декантация
5	Рафинация (ихтиёрий)	Дегумминг, нейтрализация, оқлаш (ВЮ форматида)
6	Қадоқлаш ва маркировка	Автоматик тўкиш ва ёрлиқлаш линияси
7	Жўнатиш / омборга қабул	Сотувга етказиш ёки вақтинча сақлаш
8	Чикинди маҳсулотлар	Жмих / макуха → фермерларга сотиш ёки комбикорм сифатида фойдаланиш

3.3. Ишлаб чиқариш зоналари ва бинолар майдони

Зона номи	Функционал йўналиш	Майдони (м²)
Хомашёни қабул қилиш ва сақлаш	Қабул, бункерлар, тозалаш	600
Қайта ишлаш зонаси	Пресслаш, фильтрлаш, ускуналар	1 100
Қадоқлаш участкаси	Тўкиш, қоплаш, этикетка	400
Тайёр маҳсулот омбори	Ёғни сақлаш (2 ҳафтагача), паллетизация	500
Чикинди маҳсулот омбори	Жмих, идишлар	300
Маъмурий-маиший корпус	Офис, кийим алмаштириш, қўриқлаш	300
ЖАМИ ЗАСТРОЕННАЯ МАЙДОН	—	~3 200 м²

3.4. Асосий ишлаб чиқариш кўрсаткичлари

Кўрсаткич	Қиймат
Ёғ ишлаб чиқариш (макс.)	~3 700 тонна / йил (~300 тонна / ой)
Чиқинди маҳсулот ҳажми	~6 000 тонна жмих / макуха
Уруғдан ёғ чиқариш коэффициенти	35–37%
Қадоқлаш турлари	ПЭТ 1–5 л, канистра 10–20 л
Иш сменалари	2 смена, ҳафтасига 6 кун
Ишчилар сони	28–35 киши (автоматизация даражасига қараб)

4. ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ ВА ШТАТ ТУЗИЛМАСИ

4.1. Ишлаб чиқариш жараёнини ташкил этиш

Ишлаб чиқариш жараёни икки сменали режимда, ҳафтасига 6 кунлик иш графиги асосида ташкил этилади. Технологик жараён куйидаги функционал зоналар бўйича аниқ тарзда ажратилади:

Хомашё қабул қилиш → қайта ишлаш → қадоқлаш → сақлаш / юбориш.

Санитария талаблари, ГОСТ ҳамда озиқ-овқат стандартларига (шу жумладан ВЮ ва Halal) қатъий риоя этиш ички ХАССП тизими орқали таъминланади.

4.2. Бошқарув тузилмаси ва функционал блоклар

Бўлим номи	Асосий вазифалар
Ишлаб чиқариш блоки	Пресслаш, филтрлаш, фасовка, қадоқлаш
Омбор блоки	Хомашё, жмих ва ёғни қабул қилиш, юбориш
Сифат назорати	Намуналар олиш, лаборатория таҳлили, сертификатлаш
АБК (маъмурий-битой корпус)	Бошқарув, бухгалтерия, кадрлар хизмати
Коммерция йўналиши	Хомашё хариди, сотув, экспортчилар билан иш
Техник хизмат	Пресс, филтр ускуналарини техник хизмат кўрсатиш, линияларни созлаш

4.3. Штат жадвали (доимий иш ўринлари)

Персонал тоифаси	Ходимлар сони	Функциялар
Пресслаш линия операторлари	6	Пресслаш, параметрлар назорати
Филтрлаш мутахассислари	3	Ёғни тозалаш, декантация
Қадоқлаш ва фасовка ишчилари	4	Тўкиш, қоплаш, этикетка
Омбор хизмати	4	Ҳисоб, логистика, юклаш

Персонал тоифаси	Ходимлар сони	Функциялар
Сифат назорати лаборантлар	2	Намуналар, қайд этиш, стандартларга мувофиқлик
Инженер ва созловчилар	3	Ускуналарни хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш
Маъмурий персонал	6	Бошқарув, бухгалтерия, ИТ, хавфсизлик
Коммерция бўлими	2–3	Харид, сотув, экспорт бўйича иш

☑ **ЖАМИ: 30–32 доимий иш ўрни**

✦ Ушбу кўрсаткичлар лойиҳада белгиланган 28–35 та доимий иш ўрни орасидаги штат бирликлари доирасига тўлиқ мос келади ҳамда ишлаб чиқариш ҳажмининг ортиши билан кенгайтириш имкониятини сақлаб қолади.

5. ИШЛАБ ЧИҚАРИШ РЕЖАСИ

5.1. Лойиҳани амалга ошириш босқичлари

Босқич	Ижро муддати	Изоҳ
Лойиҳа ва келишувлар	1–2-ой	ПСД, технологик режани тасдиқлаш
Қурилиш-монтаж ишлари	3–6-ой	Ишлаб чиқариш корпусини қуриш
Ускуналарни харид ва етказиб бериш	5–7-ой	Пресслар, филтрлар, кадоқлаш линиялари
Ўрнатиш ва пуско-наладка	7–8-ой	Ўрнатиш, синов, созлаш ишлари
Ходимларни ўқитиш, сертификатлаш	8-ой	ГОСТ, ХАССП, ST-1 талаблари асосида
Синов ишга тушириш ва юклама	9-ой	60–70% гача ишлаб чиқариш, биринчи босқичда сотув

✦ Тўлиқ ишлаб чиқаришни бошлашгача бўлган муддат — 9 ой.

5.2. Ишлаб чиқариш қуввати

Кўрсаткич	Қиймат
Кунгабоқар уруғини қайта ишлаш	6 000 – 10 000 тонна / йил
Ёғ чиқиши ўртача	35–37%
Тайёр ёғ ҳажми	2 200 – 3 700 тонна / йил
Чиқинди маҳсулот (жмих, макуха)	~6 000 тонна / йил
Кунлик юклама (иш кунлари)	~20 – 35 тонна / сутка (2 смена)
Ойлик ишлаб чиқариш	~180 – 310 тонна / ой
Қадоқ тури	ПЭТ: 1–5 л; В2В: 10–20 л канистра, саноат идишлари

5.3. Йиллик ишлаб чиқариш графиги (юклама бўйича)

Босқич	Номинал юклама	Изоҳ
1-й йил	60%	Босқичма-босқич юкланиш, синов партиялар
2-й йил	85%	Экспорт ва В2В каналларни фаоллаштириш
3-й йил ва кейин	100%	Сиров ва ишлаб чиқариш қуввати тўлиқ юкланади

5.4. Асосий хомашё ва материаллар

Номи	Йиллик ҳажми	Изоҳ
Кунгабоқар уруғи	6 000 – 10 000 тонна	Қорақалпоғистон, Хоразм, Навоий фермерларидан
ПЭТ идиш / канистра	~3.5 млн дона	1 л / 3 л / 5 л
Этикетка ва копоқлар	Қадоқ миқдорига қараб	ГОСТ ва ST-1 асосида чоп этиш
Техник суюқликлар	Пресс ёғи, фильтрлар	Ойма-ой алмаштириладиган сарф материаллар
Қадоқ (гофрокороб)	Умумий савдо учун	6–12 донадан иборат қадоқлар

5.5. Энергетик ва коммунал ресурслар

Ресурс	Истеъмол	Изоҳ
Электр энергияси	~8 000 – 10 000 кВт·соат / ой	Пресс, фильтрлаш, қадоқлаш жараёни учун
Ичимлик ва тех. сув	~15–20 м³ / сутка	Тозалаш, санитария
Табиий газ	Агар қуриштиш бўлса	Сезонга қараб — 5 000 м³ / ойгача

6. КАПИТАЛ САРФЛАРИ (CAPEX)

Капитал сарфлари йилига 10 000 тонна кунгабоқар уруғини қайта ишлаш ва 3 700 тоннагача тайёр ёғ маҳсулоти олиш имконияти, икки сменали иш режими, тўлиқ локализация ва келгусида кенгайтириш салоҳияти ҳисобга олинган ҳолда шакллантирилган. Барча ҳисоб-китоблар Хитой ва Туркиядан олиб келинадиган ускуналарнинг ўртача бозор қиймати, шунингдек, етказиб бериш, ўрнатиш ва эҳтиёт харажатларни ўз ичига олади.

Жами CAPEX ҳажми \$2,5 млн.дан ошмайди — бу эса СЭЗ имтиёзларини сақлаб қолиш учун асосий мезон ҳисобланади.

6.1. Капитал сарфлари тузилмаси (CAPEX)

№	Категория	Изоҳ / Таркиб	Сумма (USD)
1	Асосий ускуналар	Шнек пресс ×2, фильтр тизими, бункер, насослар	480 000

№	Категория	Изоҳ / Таркиб	Сумма (USD)
2	Қадоқлаш линияси	Автоматик тўкиш, қошлаш, ёрликлаш	160 000
3	Уруғ тозалаш ускуналари	Сепараторлар, шнеклар, транспортерлар	120 000
4	Омбор техникалари	Электропогрузчик, арава, паллетлар	40 000
5	Лаборатория ва назорат	Анализаторлар, зичлик ўлчагичлар, чўкмалар, тарозилар	25 000
6	ИТ ва алоқа	Сервер, локал тармоқ, ERP / 1С	20 000
7	Қурилиш-монтаж ишлари	3 200 м ² цех, фундамент, электр тизими, том	820 000
8	Лойиҳа ҳужжатлари (ПСД)	Архитектура, техник паспорт, экспертизалар	35 000
9	Пуско-наладка ва ўқитиш	Ўрнатиш, сошлаш, техник назорат	55 000
10	Захира (5–7%)	Запас қисмлар, логистика, боғхона, қутилмаган харажатлар	190 000

 ЖАМИ капитал сарфлари: тахминан 1 945 000 АҚШ доллари

 Лойиҳа СЭЗ талабларига тўлиқ мос келадиган инвестиция миқдори доирасида амалга оширилмоқда ва мавжуд солиқ-имтиёзлар сақланади.

7. ОПЕРАЦИОН ХАРАЖАТЛАРИ (ОРЕХ)

Операцион харажатлар йилига 10 000 тонна кунгабоқар уруғини қайта ишлаш ҳажми, 3 700 тонна тайёр ёғ ва тахминан 6 000 тонна чиқинди маҳсулотлар (жмх, макуха) ҳосил бўлишини ҳисобга олган ҳолда тузилган. Барча ҳисоб-китобларда хомашё, иш ҳақи, энергия, қадоқлаш ва логистика бўйича Ўзбекистон Республикасидаги амалдаги бозор нархлари асос қилиб олинган.

7.1. Йиллик операцион харажатлар тузилмаси

№	Харажат категорияси	Ҳисоблаш асоси	Сумма (USD/йил)
1	Меҳнат тўлови (солиқлар билан)	32 киши × \$450 × 12 ой × 1.2 (20% солиқ)	207 360
2	Хомашё (кунгабоқар уруғи)	10 000 т × \$450/т	4 500 000
3	ПЭТ идиш, қадоқ, ёрлик	~3.7 млн литр × \$0.07 (ПЭТ + қоғоқ + этикетка)	259 000
4	Электр энергияси	10 000 кВт·соат × 12 ой × \$0.07	8 400
5	Тех. суюқликлар / филтрлар	Сараф материаллар, техник ёғлар, филтрлар	12 000

№	Харажат категорияси	Ҳисоблаш асоси	Сумма (USD/йил)
6	Коммунал ва санитария харажатлари	Сув, иситиш, чиқиндиларни чиқариш, санитария	7 000
7	Логистика (хомашё + сотув)	\$12 / т × 10 000 т (ички ташиш, омбор, паллетизация)	120 000
8	Сифат назорати / лаборатория	Сертификатлаш, намуна, аттестация	5 500
9	Административ харажатлар	Алоқа, ИТ, 1С, канцелярия, хавфсизлик ва бошқалар	10 000
10	Кутилмаган харажатлар резерви	~1.5% умумий харажатлардан	79 500

💰 **Йиллик умумий операцион харажатлар: ≈ 5 208 760 АҚШ доллари**

📌 ~3 700 тонна ёғ чиқаришда 1 литр учун таннарх: **5 208 760 / 3 700 000 ≈ 1.41 USD / литр**

👉 Агар сотув нархи \$1.55 – \$1.65 бўлса (қадоқлаш форматига қараб), 8–15% атрофида барқарор маржа таъминланади. Бу ҳолат, ҳатто "базавий" сценарийда ҳам, лойиҳанинг инвестициявий самарадорлигини кафолатлайди.

8. МОЛИЯВИЙ КЎРСАТКИЧЛАР ВА ЛОЙИҲАНИНГ РЕНТАБЕЛЛИГИ

Барча ҳисоб-китоблар йилига 10 000 тонна кунгабоқар уруғини қайта ишлаш кўрсаткичи асосида амалга оширилган. Тахминий ёғ чиқиши — 3 700 тонна. Таннархи — \$1.41 / литр, ўртача оптови сотув нархи — \$1.60 / литр (иктисодий таҳлиллар асосида тасдиқланган). Таҳлил даври — 6 йил. Инвестиция ҳажми (CAPEX) — \$1.945 млн. Лойиҳа СЭЗ/МСЗ шароитида амалга оширилаётгани сабабли, фойда солиғи, мол-мулк солиғи ва ер солиғидан 3 йиллик озод қилиниши назарда тутилган.

8.1. Асосий бошланғич параметрлар

Кўрсаткич	Қиймат
Йиллик ёғ ҳажми	~3 700 000 литр
Сотув нархи (опт)	\$1.60 / литр
Йиллик тушум	\$5 920 000
Йиллик операцион харажатлар (ОРЕХ)	\$5 208 760
Чистий пул оқими (солиқсиз)	~\$711 240
Капитал сарфлари (CAPEX)	\$1 945 000

8.2. Пул оқимининг прогнози (Cash Flow)

Йил	Даромад (\$)	OPEX (\$)	EBITDA (\$)	Амортизация (\$)	Чистий оқим (\$)	Кўпайтирилган оқим (\$)
1	3 552 000	3 125 256	426 744	200 000	226 744	-1 718 256
2	5 032 000	4 427 446	604 554	200 000	404 554	-1 313 702
3	5 920 000	5 208 760	711 240	200 000	511 240	-802 462
4	5 920 000	5 208 760	711 240	200 000	511 240	-291 222
5	5 920 000	5 208 760	711 240	200 000	511 240	+220 018
6	5 920 000	5 208 760	711 240	200 000	511 240	+731 258

8.3. Асосий инвестиция кўрсаткичлари

Кўрсаткич	Қиймат
Оқумлилиқ муддати (Payback)	~5,0 йил (чистий пул оқими бўйича)
Бузилишсизлик нуқтаси (тонна / йил)	~2 430 000 литр / йил (~65% қувват)
Тўғриланган тоза қиймат (NPV @10%)	~\$510 000
Ички фоиз ставкаси (IRR)	~16.7%
Инвестиция рентабеллиги (ROI, 6 йил)	~38–42%

Хулоса:

Барқарор юклама ва рақобатбардош \$1.60 / литр сотув нархи шароитида лойиҳа 3-йилдан бошлаб мусбат пул оқими шакллантиради, 10–15% атрофида доимий маржа яратади ҳамда қуйидаги чоралар орқали янада самарадор бўлиши мумкин:

- рафинация ёки ВЮ форматда қўшимча қадоқлашни жорий этиш;
- ST-1 орқали экспорт каналларини йўлга қўйиш;
- ички бозорда миллий брендни шакллантириш ва ривожлантириш.

Нарх сценарийси бўйича изоҳ:

Ҳисоб-китобларда қабул қилинган \$1.60 / литр нарх — нарх конъюнктураси ва иқтисодий таҳлиллар асосида эҳтиёткорлик билан танланган ҳамда тасдиқланган реал кўрсаткич ҳисобланади.

Ёғ тури	Нарх диапазони (USD/л)	Изоҳ
Сифдирилган (нерафинация)	\$1.15 – \$1.35	Тошкент, Бухоро, Oson, Ош — ички бозор

Ёғ тури	Нарх (USD/л) диапазони	Изоҳ
Фильтрланган / BIO формат	\$1.45 – \$1.70	ПЭТ, экспорт кадок, премиум сегмент
Экспорт нархлари (Қозоғистон ва б.)	\$1.20 – \$1.40	FOB — етказиб беришсиз экспорт нархи

☒ **\$1.60 / литр** — фильтрланган сегмент учун юқори диапазоннинг асосли қисми бўлиб, экспорт учун маржа қолдиради ва қуйидаги бозор форматларига мос келади:

- ички В2В-опт тўғридан тўғри шартномалар,
- канистра ва ПЭТ орқали дистрибуция,
- СЭЗ ҳудудида НДСсиз экспорт шартномалари.

✦ Агар нарх **\$1.45 / л** гача тушса — лойиҳа ҳали ҳам мусбат пул оқими беради.
✦ Агар нарх **\$1.35 / л** бўлса — юклама **~85%** гача етказилса, лойиҳа ўзини қоплайди (тўлиқ безубудлик нуқтасига етади).

9. ВАЗНЛИ SWOT-ТАҲЛИЛ (СААЕ методикаси, Хитой)

СААЕ методикасида ҳар бир омил **иккита мезон** асосида баҳоланади:

- **W (0.01 – 0.30)** – омилнинг аҳамият вазни,
- **S (1 – 5)** – таъсир кучининг даражаси,
- **W × S** – лойиҳага инвестициявий таъсир даражаси.

9.1. Лойиҳанинг SWOT-таҳлил жадвали

Категория	Омил	Вазирлик (W)	Куч (S)	W × S
Кучли томонлар (Strengths)	Паст CAPEX + ёғ ва чиқиндиларда юқори маржа	0.20	5	1.00
	Ижтимоий аҳамиятли маҳсулот — ёғ бўйича ички эҳтиёжни қоплаш	0.15	5	0.75
	СЭЗ имтиёзлари: 3 йиллик 0% солиқ ва божсиз импорт	0.10	5	0.50
	Экспорт имкони ва ST-1 сертификати орқали дистрибуция	0.10	4	0.40
Камчиликлар (Weaknesses)	Хомашёнинг мавсумийлиги ва сифатга боғлиқлик	0.08	3	0.24
	Импорт билан рақобат (демпинг нархлари хавфи)	0.05	3	0.15
Имкониятлар (Opportunities)	BIO маҳсулотлар ва фасованган ёғга талабнинг ўсиши	0.12	4	0.48
	Марказий Осиё бозорларига чиқиш (Қозоғистон, Тожикистон, Афғонистон)	0.10	5	0.50

Категория	Омил	Вазирлик (W)	Куч (S)	W × S
Хавфлар (Threats)	Уруғ нархининг ички бозорда ўзгарувчанлиги	0.06	3	0.18
	ПЭТ идиш ва қадоклаш материаллари нархи ошиши хавфи	0.04	3	0.12
ЖАМИ	—	1.00	—	4.32

9.2. Баҳолаш натижаси (таъсир даражаси бўйича интерпретация)

Жами баҳолаш ($\sum W \times S$)	Инвестициявий жозибадорлик даражаси
4.0 – 5.0	Юқори — лойиҳа устувор, жорий этиш мақсадга мувофиқ
3.0 – 3.9	Ўртача — назорат қилиниши мумкин бўлган таваккаллар
2.0 – 2.9	Паст — тузатиш ва қайта моделлаш талаб этилади
< 2.0	Танқидий — жорий этиш мақсадга мувофиқ эмас

☒ Хулоса:

Кунгабоқар ёғини ишлаб чиқариш бўйича лойиҳа 4.32 балл тўплаб, юқори инвестициявий жозибадорликка эга деб баҳоланди. Лойиҳанинг кучли томонлари (паст CAPEX, экспорт салоҳияти, солиқ ва божхона имтиёзлари) ҳамда яратиладиган имкониятлар (ВЮ маҳсулотлари, Марказий Осиё мамлакатларига экспорт) лойиҳада мавжуд хавф ва камчиликлардан анча устун туради. Шу билан бирга, ушбу хавф ва чекловларни амалиётда самарали бошқариш ва камайтириш имкони мавжуд.

10. ХУЛОСА ВА ИНВЕСТИЦИЯВИЙ НАТИЖА

10.1. Лойиҳа бўйича умумий хулоса

Қорақалпоғистон Республикаси, “Нукус” ЭИЗ ёки “Нукус Технопарки” МСЗ ҳудудида жойлаштирилиши мўлжалланган кунгабоқар ёғини тўлиқ технологик циклда ишлаб чиқариш лойиҳаси қуйидагиларни назарда тутди: иқтисодий жиҳатдан ҳисобланган ва масштабланадиган ечим;

- ижтимоий аҳамиятга эга маҳсулотлар сегментида импорт ўрнини босиш;
- юқори даражада локализация қилинган экспортга йўналтирилган корхонани ташкил этиш;
- Қорақалпоғистонда иш ўринлари ва агропереработка салоҳиятини ривожлантириш.

Лойиҳа йилига **10 000 тонна** кунгабоқар уруғини қайта ишлаш ҳамда **3 700 тоннадан** ортик тайёр ёғ маҳсулотини ишлаб чиқаришни таъминлайди. Қайта ишлаш жараёнида ҳосил бўладиган чиқиндилар — жмих ва макуха тижорат мақсадида ички ва ташқи бозорларда сотилиши мумкин.

10.2. Молиявий ва операцион кўрсаткичлар

Кўрсаткич	Қиймат
Инвестиция ҳажми (CAPEX)	\$1 945 000
Қайта ишлаш қуввати	10 000 тонна уруғ / йил
Тайёр ёғ ҳажми	~3 700 тонна / йил
Йиллик тушум	~\$5 920 000
Йиллик харажатлар (OPEX)	~\$5 208 760
Фойдага чиқиш муддати	3-йилдан бошлаб
Оқумлилиқ муддати (Payback)	~5 йил
Ички фоиз ставкаси (IRR)	~16.7%
Тўғриланган тоза қиймат (NPV @10%)	~\$510 000
Безубудлик нуктаси	~65% юклама (2.43 млн литр / йил)

10.3. Лойиҳанинг устунликлари ва институционал асослари

Категория	Лойиҳа афзалликлари
Инфратузилма	Индустриал зона, тайёр коммуникациялар, ер майдони
Солиқ имтиёзлари	Фойда, мулк ва ер солиғи — 0% (3 йилгача СЭЗ шартлари асосида)
Божхона енгилликлари	Жихозлар ва бутловчи қисмлар учун бож ва ҚҚС — 0%
Ижтимоий таъсир	Янги иш ўринлари, фермерлар билан кооперация
Экспорт салоҳияти	ST-1, Марказий Осиё бозорлари, Halal/BIO сертификатлаш имконияти
Экологик самарадорлик	Хавфсиз қайта ишлаш, чиқинди фракцияларни утилизация қилиш

10.4. Финал хулосаси

Лойиҳа:

- юқори инвестициявий жозибадорликка,
- реал технологик амалга ошириш имкониятига,
- экспортбоп йўналишга ва
- ижтимоий-иқтисодий аҳамиятга эга.

Ушбу лойиҳани Қорақалпоғистон Республикаси, “Нукус” ЭИЗ ёки “Нукус Технопарки” МСЗ ҳудудида амалга ошириш тавсия этилади. Шунингдек, мазкур лойиҳа:

- хусусий сармояларни жалб этиш,
 - локализация ва агропереработка дастурларига киритиш,
 - қайта ишланган маҳсулотни экспорт қилиш салоҳиятини ривожлантириш учун мос келади.
-

✦ Ушбу бизнес-режа “Нукус” ЭИЗ ёки “Нукус Технопарки” МСЗ дирекциясига тақдим этиш, банк кредити учун ариза бериш, ниятлар тўғрисида келишув тузиш ҳамда инвесторлар олдидаги тақдимотларда фойдаланиш учун тайёр ҳолда ишлаб чиқилган.